

Colombia: No business as usual

IMVO en de handelsmissie van premier Rutte naar Colombia

Sinds mei dit jaar is Colombia lid van de OESO, wat betekent dat Colombia in principe ook de nieuwe OESO-richtlijnen over maatschappelijk verantwoord ondernemen zou moeten onderschrijven. Volgens de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) zijn er in Colombia volop "[Zakelijke Kansen](#)". Dat is prima, maar in Colombia kan van "business as usual" geen sprake zijn.

Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (IMVO) is een structureel onderdeel van economische missies. Mensenrechten vormen een integraal onderdeel van handelsmissies¹. Tijdens de missies zelf worden mensenrechtenexperts of ngo's betrokken bij briefings. Sinds 2014 wordt er aan de Tweede Kamer nadrukkelijker aandacht besteed aan de manier waarop mensenrechten naar voren zijn gekomen in de missies.

Helaas heeft het in 2016 afgesloten Vredesakkoord tussen de regering en de FARC niet geleid tot meer veiligheid in Colombia, sterker nog: Afgelopen half jaar was zelfs het meest gewelddadige in de laatste 10 jaar. Sinds 2016 zijn er tenminste 343 sociale leiders en/of mensenrechtenverdedigers vermoord². Alle reden dus om tijdens deze handelsmissie volop aandacht te besteden aan de mensenrechtensituatie en een heldere politieke boodschap af te geven dat "handel alleen mogelijk is als de in Nederland geldende IMVO-criteria volgens OESO-richtlijnen worden gehanteerd, en dat bedrijven strikte due diligence betrachten."

Mensenrechten in Colombia

Zakendoen in Colombia betekent niet alleen kansen voor het Nederlandse bedrijfsleven, maar ook risico's nemen, niet alleen op het gebied van ondernemen, maar ook op impact op mensenrechten, want:

1. Colombia is een post-conflictland. **De context is verre van stabiel en de mensenrechtensituatie is zeer kwetsbaar.** Na het ondertekenen van het Vredesakkoord in 2016 zijn er nieuwe gewapende actoren in het machtsvacuüm gestapt dat is ontstaan na het vertrek van de FARC. **Daarnaast zijn de ELN en paramilitaire groepen nog steeds actief in verschillende regio's van het land, soms met medeweten of toestemming van de regering, en worden burgers het slachtoffer van gewapend treffen tussen deze groeperingen.** Er woedt nu (opnieuw) een strijd om de controle over deze gebieden en de economie.
2. **In het land worden op grote schaal mensenrechten geschonden en sociale leiders vermoord.** Colombia is wereldwijd het gevaarlijkste land om lid te zijn van een vakbond³. Het

¹ Mensenrechten in het buitenlands beleid, Brief van de Minister van Buitenlandse Zaken 12 juni 2015 32 735

² data afkomstig van de Ombudsman van Colombia [Interview](#) El Espectador, 26 oktober 2018

³ <https://www.ituc-csi.org/IMG/pdf/ituc-global-rights-index-2018-en-final-2.pdf>

afgelopen halfjaar is het meest gewelddadige halfjaar geweest in de afgelopen 10 jaar. Tussen 1 januari en 31 augustus 2018 zijn al 110 sociale leiders vermoord⁴. Er zijn dit jaar al 238 gevallen van bedreigingen genoteerd⁵. Dit is vaak gelinkt aan economische activiteiten en het verdrijven van mensen van hun land in diverse sectoren.

3. Zakendoen in Colombia brengt hoge risico's met zich mee, waar bedrijven zich bewust van moeten zijn en die specifieke aandacht vereisen in hun due diligence-proces wanneer zij hier zaken gaan doen. **De MVO Risico Checker (mede mogelijk gemaakt door de Nederlandse overheid) benoemt maar liefst 87 MVO-risico's⁶ in diverse sectoren**, variërend van arbeidsrechten, verdrijven van lokale gemeenschappen van hun land, tot gewapende conflicten en bodem- en watervervuiling. Om arbeidsomstandigheden te verbeteren is een sociale dialoog tussen bedrijven en werknemers een noodzakelijke voorwaarde. Het recht op organisatie en een einde aan geweld en moorden op vakbondsleiders is daarvoor essentieel.
4. **In de sectoren die centraal staan in deze handelsmissie komen grote risico's voor mens en milieu voor.** De voedingsmiddelensector is in 2014 door KPMG als risicosector geïdentificeerd en onderdeel van IMVO-beleid van de Nederlandse overheid. Een voorbeeld van zo'n risicosector is de palmolie sector, met 140.000 arbeiders (formeel én informeel) de grootste agrarische sector van Colombia. Een rapport in opdracht van BZ wijst helder de risico's uit op het gebied van geweld, mensenrechten en milieu⁷. In een land waar de voornaamste reden voor conflict land en landrechten schendingen zijn is de verdere uitbreiding van een gewas zoals palmolie hoogst zorgelijk en heeft al tot directe mensenrechtenschendingen geleid^{8,9}. Dit treft vaak in het bijzonder vrouwen zwaar¹⁰. Er zijn drie actieve klachten ingediend bij de RSPO, o.a. over illegale land onteigening door palmolie bedrijven¹¹. Ook de gezondheid en veiligheid van veel arbeiders staat onder druk door te hoge werkdruk, te lage lonen en onveilige en ongezonde arbeidsomstandigheden¹². Desondanks is palmolie aangewezen als een kansrijke sector door LNV. Colombia presenteert zich als het groene alternatief voor productie van palmolie in vergelijking met Indonesië en Malaysia. We weten dat de Colombiaanse overheid zich officieel aan een '0 deforestation' guideline heeft gecommitteerd maar de berichten over toenemende ontbossing in de Colombiaanse Amazonas van 400 hectare per dag stellen niet gerust. Ook in de sector water en logistiek worden geregeld schendingen geconstateerd, zie haven van Buenaventura waar al Kamervragen over gestel zijn i.v.m. lening van FMO en naar aanleiding van een bericht in De Groene¹³.
5. **Het verleden heeft laten zien dat er grote risico's zijn voor Nederlandse bedrijven om gelinked te worden aan ernstige mensenrechtenimpact.** Er lopen inmiddels strafrechtelijke onderzoeken naar multinationals zoals Chiquita en het mijnbouwbedrijf Drummond met wie

---

⁴ <https://codhes.wordpress.com/2018/09/20/se-agrava-situacion-humanitaria-en-colombia/>

⁵ <http://ideaspaz.org/especiales/infografias/lideres.html>

⁶ MVO-risico's in Colombia volgens de MVO risico checker: <https://www.mvorisicochecker.nl/nl/wereldkaart>

⁷ <http://www.indepaz.org.co/portfolio/agroindustria-de-la-palma-de-aceite-preguntas-frecuentes>

⁸ <https://news.mongabay.com/2017/12/colombian-community-leader-allegedly-murdered-for-standing-up-to-palm-oil/>

⁹ <https://laborrights.org/blog/201605/displacement-death-and-worker-exploitation-corporate-crimes-colombia%E2%80%99s-palm-oil-industry>

¹⁰ <https://wrm.org.uy/articles-from-the-wrm-bulletin/section1/guatemala-and-colombia-women-facing-oil-palm-plantations>

¹¹ <https://www.rspo.org/members/complaints/status-of-complaints/view/87>

¹² <http://www.ens.org.co/lee-y-aprende/la-palma-de-aceite-en-colombia/>

¹³ <https://www.groene.nl/artikel/jullie-bevindingen-worden-niet-gestaafd-door-de-feiten>

Nederlandse bedrijven volop zaken doen. In beide gevallen gaat het om vermeende betalingen aan paramilitairen die verantwoordelijk zijn voor mensenrechtenschendingen.

No business as usual

Onder een dergelijk gesternte kan er geen sprake zijn van ‘business as usual’. In een recente bijdrage aan de VN Veiligheidsraad verwoordde PV Karel van Oostrom krachtig het Nederlandse standpunt ten aanzien van het geweld tegen mensenrechten verdedigers in Colombia: *“It is unacceptable that those Colombians that have the courage to stand up for human rights are made to pay the highest price.”*

In die zin biedt de aanstaande missie een kans om het beleid op IMVO en Mensenrechten concreet te maken. Een handelsrelatie biedt vaak juist ruimte om politiek gevoelige zaken zoals mensenrechten aan te kaarten¹⁴. Wat kan Nederland doen:

- **Premier Rutte gaat het gesprek aan met mensenrechtenactivisten in Bogota.** Door op de dag van zijn gesprek met President Duque ook tijd in te ruimen voor een gesprek met sociale leiders en maatschappelijk middenveld kan premier Rutte en helder politiek signaal afgeven dat Nederland zich zorgen maakt over de bedreigingen van mensenrechtenverdedigers in Colombia. Hierbij is het van essentieel belang dat premier Rutte benadrukt dat Nederland de OESO-richtlijnen voor Bedrijven en Mensenrechten als voorwaarde voor handel met Colombia hanteert en van bedrijven strikte due diligence verwacht. Daarbij zou hij er op moeten wijzen dat een sociale dialoog tussen bedrijven en werknemers en het tegengaan van jeugdwerkloosheid heel belangrijk zijn voor stabiele en maatschappelijk verantwoorde handelsrelaties.
- **Premier Rutte wijst publiekelijk op het belang van bescherming van mensenrechtenverdedigers. We vragen de premier bij de regering van Colombia aan te dringen op de versterking van het beschermingsmechanisme voor mensenrechtenverdedigers.**¹⁵ Het persmoment na het gesprek met President Duque biedt een uitgelezen kans om duidelijk te maken dat Colombia de maatregelen waarover al heldere afspraken zijn gemaakt in het Vredesakkoord om mensenrechtenverdedigers te beschermen met de grootst mogelijke urgentie moet implementeren.
- **Premier Rutte spreekt de verwachting uit dat het Vredesakkoord wordt geïmplementeerd.** Het gaat daarbij met name om de bepalingen rondom de rechten van de slachtoffers van het conflict, toegang tot land voor ontheemden, en *transitional justice*, specifiek ook aangaande de rol die bedrijven hebben gespeeld in het conflict.

---

¹⁴ Brief over het verdienvermogen van Nederland inclusief de verhouding tussen grootbedrijf en MKB als het gaat om waar de verdiensten neerslaan (AO Bedrijfsleveninstrumentarium 23-06-2016 (Kamerstuk [33 625, nr. 222](#)))

¹⁵ Amnesty International: Americas: The situation of State Protection Mechanisms for Human Rights Defenders: <https://www.amnesty.org/download/Documents/AMR0189122018ENGLISH.PDF>